

הלכות סוכה

תרכה:

א בסכת תשבו שבועת ימים [גו'] למען ידעו דורותיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים^א הם היו ענני כבוד^ב שהקיפם בהם לצל לכל יבתי בהם שרב ושמש^ג ודוגמא לזה צוננו לעשות סוכות העשויות לצל^ד כדי שזכור נפלאותו ונוראותו^ה.

ולכן צריך כל אדם לבנות בשיבתו בסוכה שיושב בה כדי לקיים מצות הקב"ה שצוננו לישב בסוכה זכר לצאיאת מצרים^ו.

ומצוה לתקן הסוכה^ז ולבנותה כולה מיד למחרת יום הכיפורים^ח אחר יציאה מבית הכנסת מצוה הבאה לידו אל יחמוצנה^ט:

תרכו העושה סוכה תחת האילן או תחת הגג וכו כ"א מעיפים:

א אין אדם יוצא ידי חובתו אלא בסוכה שאינה עשויה אלא לצל^א בלבד דוגמת ענני כבוד אבל אם הוא עשויה גם לדירה דהיינו לדור בה בקביעות^ב ולא להסתופף בצלה בלבד או ששולח גג להשתמש בה תשמיש של צניעות^ג כגון באוצר^ד או שאר עשויי שצריך לעשותו במקום צנוע או שהיא עשויה גם למחסה ולמסתור מורם וממטר^ה כל שאינה עשויה לצל בלבד אין זו סוכה אלא בית^ו שהרי הבית הוא מיוחד לכל דברים אלו והתורה אמרה סוכה ולא בית^ז:

ב וצריכה שתהא הסוכה תחת אויר השמים^ח דוגמת ענני הכבוד^ט אבל אם עשאה בתוך הבית פסולה^י לפי שאין צל הסוכה משמש כלום^{יא} שאף בלעדי הסכך יש כאן צל מחמת הקרת הבית וכן הרין בעושה סוכה תחת האילן^{יב} או תחת שאר דברים הפסולים לסכך שיתבאר בס' תרל"א^{יג} בין שקדמה הסוכה לדבר הפסול המאחיל עליה בין שקדם

א ויקרא כג, טז.
 ב רבי אליעזר בבביתא יא, ב (ענני כבוד). מור (כבוד)
 ג מור ושמש^ג שם.
 ד כדלקמן סי' תרכ"ט וש"נ וראה לקו"ש הל"ב ע' 140
 ה ואלה שלחן המלך ח"ב ע' רכה.
 ו סוד ולבשו.
 ז כן הוא בדפוס. אמנם ברוב הדפוסים: וכן. וראה לקו"ש שם. שלחן המלך שם ע' רלג.
 ז מ"א ריש חמ"ג בי"ח ד"ה תלה. ועד"ז ראה לעיל סי' ח
 ט"ו (בצניעות). סי' כה מ"א (בתפילין).
 ט מנהי"ל ריש הל' מכות. רמ"א.
 י מ"א סק"א. בשם מנהי"ל שם. וראה רמ"א סוס"י תרכה, להחליט מיד במצוה ודו"ב. וזה מנהג הב"ה, עכ"פ בדיבור (ס' המגנה"ש – ח"ד ע' 59. ואצר מנהגי הב"ד ע' רנה).
 י מנהי"ל שם, בשם מהר"ם סג"ל. רמ"א. ע"פ סכילתא כא פ"ט ד"ה ושנתום. רש"י מגילה ג, סע"ב, ושמות יב, י. וראה לעיל סי' צד סוף ס"ה סי' רנה ק"א מ"ק א.

סימן תרכו

א רב חסדא גמרא ת, ב ורש"י שם ד"ה אמר רב חסדא.
 ב ר"ן (ה, רע"א). וראה לקו"ש שם הערה 31. שלחן המלך שם ע' רלה.
 ג מור ושמש^ג שם.
 ד אצ"ל: סי' תרכ"ט מ"א.

הלכות סוכה תרכו

רפו

הדבר הפסול להסוכה¹¹ שמכל מקום עכשו אין צל הסוכה משמש כלום כיון שהצל העליון עליו:

ג' לפיכך אפילו אם צל הסוכה מרובה מחמתה בלא צירוף צל העליון כלל דהיינו שאפילו אם ינטל צל העליון מכאן יהיה צלתה מרובה מחמתה אעפ"כ פסולה ואפילו אם צל העליון בלבד הוא מעט מוער בענין שאם ינטל צל התחתון דהיינו צל הסכך שעל גבי הסוכה תהיה חמתו של העליון מרובה מצלתו אעפ"כ פסולה¹² דכיון שצל העליון שהוא פסול עומד למעלה הרי הוא מבטל צל הסכך שתחתיו כנגדו ממש שהרי אינו משמש כלום כיון שהעליון מיצל על מקום שהוא מיצל¹³ ולפיכך אנו רואים כאילו ינטל ונחסר מן צל הסכך הכשר¹⁴ כשיעור צל העליון שמיצל על הסוכה וכאלו היה המקום הזה שהעליון מיצל עליו מקום חמה ותהיה הסוכה חמה מרובה מצלתה¹⁵:

ד' אבל אם צל הסוכה הוא מרובה מאד בענין שאפילו אם ינטל ממנה כשיעור צל העליון יהיה המקום שהעליון מיצל עליו מקום חמה ואעפ"כ תהיה הסוכה צלתה מרובה מחמתה כשרה¹⁶:

ה' וכל זה כשהיה הסכך פסול למעלה על הסכך כשר אבל אם היו מעורבים זה בזה כגון אילו שחיה מיצל על הסוכה שלמטה ממנו והשפיל ענפיו למטה¹⁷ ועירבן אם הסכך הכשר הוא מרובה הרבה מן הסכך הפסול המעורב בו הרי הפסול נתבטל ברוב¹⁸ אף אם הניח סכך הכשר על סכך הפסול נקרא ערוב ובטל ברוב¹⁹ ואעפ"כ שסכך הפסול הוא ניכר בין הכשר ואינו מעורב יפה והוא יכול להסירו משם אעפ"כ הוא בטל²⁰.

ואעפ"כ שבכל איסורין שבתורה אם הוא מכיר את האיסור ויכול להסירו מן התעורבות אינו בטל²¹ אפילו באלף²² היינו שאסור לאכול את התעורבות שלא יגענו כגוף האיסור עצמו שלא נתבטל כיון שיכול להסירו משם אבל כאן אינו נהנה כלל מן האיסור שהרי אף אם ינטל סכך הפסול מן הסוכה יהיה צלתה מרובה מחמתה מחמת סכך הכשר²³ ואין אנו צריכים לבטל את הפסול ברוב אלא כדי שלא יהיה לו כח לפסול את הסכך הכשר המעורב עמו²⁴:

ו' אבל אם צל הכשר הוא מעט בענין שאם ינטל צל הפסול מן הסוכה לא יהא צלתה מרובה מחמתה הרי היא פסולה לפי שאין צל הפסול מצטרף להשלים השיעור לצל הכשר כיון שלא נתבטל עדיין ביטול גמור שהרי יכול להסירו משם²⁵:

ז' וכל זה כשהסכך הפסול המעורב בכשר הוא בעצמו קל וקלוש בענין שחמתו מרובה

י"ד ראיב"ה סי' תרנ"ו. הובא ברא"ש פ"א סי' ד' וזוה"ר ד"ן שם. שו"ת שם.

ט"ו ראיב"ה שם. בשם הריב"א. רא"ש שם. ר"ן שם. דעה דה"ב בבור וש"ע שם.

ט"ז ר"ן שם. וברע"א סי' ב.

י"ז מור ורי"ן שם. לבוש סוף סי' ב.

י"ח מור ולבוש שם.

י"ט ראיב"ה שם (בשנפיל האילן על מקום חמה). רא"ש וזוה"ר שם (בשנפיל כנגד האילן ישאר כשיעור). ר"ן שם.

כ"א סוף סי' א.

כ' רב פסא מ' ב.

כ"ב רא"ש שם ד"ה בשחבטן (אף לענין להצטרף, כדלקמן

סי' ט"ז). ר"ן שם (לענין שלא יפול). וראה גם לקמן סי' תרכ"ט ספ"ו.

כ"ב ראיב"ה סי' תרנ"ו. מרדכי השלם רמז תשל"ה. רמ"א סי' א.

כ"ג ר"ן שם. ח"א סק"ד.

כ"ד קושית הר"ן שם (יכול להסירו ולעמוד עליו). מ"א סי' ק' ג' (שיכול להסירו).

כ"ה כדלעיל סי' תקו וש"ג. ולענין פירוי המעורב בקנה, ראה לעיל סי' תמו ק"א סק"ט. סי' תמו סי' ט.

כ"ו ר"ן שם. מ"ג פ"ה ה"ב בשם הרמב"ן. רבנו ירוחם נתיב

ח ח"א (נה"ב) ברעת ראיב"ה הובא במ"א סק"ד.

כ"ז מ"א שם. וראה קובץ כניסת תורה ד' ע' כו.

כ"ח מ"א שם.

מצלתו אבל אם צלתו מרובה מחמתו אין ביטול כרוב מועיל לו שלא יפסול את הסוכה בעצמו¹⁰ כיון שצל הכשר אינו משמש כלום¹¹ במקום שהפסול היה יכול להיות מוצל שם אם לא נתערב שם כיון שצלתו מרובה מחמתו ולכן אין הסוכה כשרה אלא אם כן יש בה סכך כשר הרבה כל כך עד שאם ינמל מהסכך הכשר כשיעור הסכך הפסול המעורב בו היתה הסוכה צלתה מרובה מחמתה¹²:

ח כמה דברים אמורים כשהכשר והפסול הן מעורבין או שהפסול הוא מונח למטה מן הכשר שאז צריך שיהא בכשר רוב כנגד הפסול כדי לכמולו שלא יפסול את הסוכה בצלו אבל אם היו מנוחין על הסוכה כל אחד ואחד בפני עצמו זה בצד זה ואינו מעורבין כלל אין צריך שיהיה בכשר רוב כנגד הפסול אלא אפילו אם הם מחצה על מחצה ג"כ הסוכה היא כשרה¹³ שכן היא הלכה למשה מסיני¹⁴ כמו שיתבאר בסיומן תרל"א¹⁵ ע"ש:

ט (ויש חולקין על כל זה)¹⁶ ואומרים שאם הפסול מעורב בכשר ושניהן הן מין אחד שאין הפסול ניכר כלל כגון העושה סוכתו תחת האילן והשפיל ענפי האילן והורידן למטה וערבן עם הסכך התלוש שעל גבי הסוכה¹⁷ אע"פ שהוא יכול להסיר את האיסור דהיינו שגיבה את הענפים לעיקר האילן מכל מקום כל זמן שהן מעורבין יחד ואין ניכרין¹⁸ הן במלים כרוב הכשר ומצטרפין עמו להשלים לשיעור צלתה מרובה מחמתה (דלא כמ"ש בריעה הראשונה)*.

* ואע"פ שבכל איסורים שבתורה אם יכול להסיר את האיסור אינו מתבטל כרוב אבל כגון הלכה למשה מסיני הוא שאין צריך להיות כל הסכך הצריך לסוכה שיהא סכך כשר אלא שיהיה הרוב כשר¹⁹ והשאר אע"פ שהוא פסול אעפ"כ הסוכה מתכשרת בו וא"כ אין ענין המיעוט שם סכך פסול אלא גם הוא חוזר להיות סכך כשר ע"י רוב הכשר שעמו²⁰ ולפיכך מותר לערב ולבטל סכך פסול בכשר לכתחילה²¹ משא"כ בשאר איסורין שאין מבטלין איסור לכתחילה²² לפי שאין שם איסור כלל על המיעוט הפסול המעורב בכשר.

והוא שיהא סכך פסול המעורב דק וקלוש בענין שיהא חמתו מרובה מצלתו אבל אם צלתו מרובה מחמתו אינו מצטרף להשלים לשיעור צלתה מרובה מחמתה²³ אבל אם הסוכה היא צלתה מרובה מחמתה בלא צירוף צל סכך הפסול אינה נפסלת לעולם מחמת צל סכך הפסול אע"פ שצלתו מרובה מחמתו²⁴:

י ואם סכך הפסול אינו מעורב עם סכך הכשר אלא הוא עומד למעלה ומיצל על הכשר אם אין צל הסוכה מרובה מחמתה בלא צירוף צל הפסול אע"פ שהפסול חמתו מרובה

לו רב פפא בנזירא שם לפירוש רש"י שם.
לז רש"י שם ד"ה כשהבטן. תוס' מ, ב ד"ה והא. סמ"ג עינין מג (ק, ב). ב"י ד"ה ונ"ש רבנו וה"ר יוחאי.
לח ר"ן שם. מ"א סק"ג (שבבאר תירוחן ר"ן לשיבת רש"י. וראה לעיל ס"ה, התירוחן לשיבת הר"ן וסיעתו). וראה ש"ת צמח צדק י"ד סי' ע אות ה. סי' קמה אות י.
לט ראה רישב"א מוכה שם.
מ מ"א שם. וראה לעיל סי' תנב ק"א סק"ג (כבר תירחן שם המ"א בשם הר"ן כגוב מניס דיעת).
מא ביצה ד, ב. מור תש"ע י"ד סי' נצ ס"ה. וכרע"ל שם ס"ה ויש".
מב רבא בנזירא מ, ב. לפירוש רב פפא (דמייירי בהבטן). וראה גם לעיל ס"ז (לדעת הא).
מג זכ"ה לקמן סוף ס"י, אף בלא מעורב. וראה העני"ב תתנש ע' 63.

כט רבא בנזירא מ, ב. לפירוש רב פפא (דמייירי בהבטן). וראה גם לקמן ס"ז (לדעת רבי).
ל ר"ן שם. ב"י ד"ה ואם האילן.
לא ראה יעקב תורה (ג, נה ע' שנה. העני"ב תתנש ע' 62.
לב ר"ן שם, ממשנה מו, א. מ"ג שם בשם הרמב"ן. מ"א ס"ק ד.
לג רש"י האילן כפי, א ד"ה אי. ר"ן שם. מ"א סק"ג.
לד סק"ג י' ויש".
לה רד"י מ, ב ד"ה הא קא מצטרף (דמהני להשלים) וד"ה כשהבטן. (דמהני כשהבטל ברוב), לפי מה שביאר בדבריו בראב"ה סי' ריג. ר"ת והבא במדרכי רנו השל"י (שם הכשר צלתו מרובה מחמתו אין הפסול פוסל אף בלא עירוב, א"כ מותר עירוב אף להשלים). תוס' מ, ב ד"ה הא דעה הא' פמור ש"ע ס"א.

הלכות סוכה תרכו

רפמ

מצלתו אע"כ הרי זו פסולה שהרי סכך פסול משלימה לשיעורה^מ אבל אם צלתה מרובה מחמתה בלא צירוף צל הפסול^נ אע"פ שהפסול צלתו מרובה מחמתו הרי זו כשרה^ס.

והעיקר כסברא הראשונה בכל זה^מ ומכל מקום בשעת הדחק^מ שאין לו סוכה אחרת וגם אי אפשר לו לתקן סוכה זו ולהכשירה יש לסמוך על סברא האחרונה שלא להתבטל ממצות סוכה:

יא אם רוצה לקצוץ את האילן להכשירו לסוכך יתבאר בס' תרכ"ט^מ שצריך לנענע את כל האילן עיין שם המעם:

יב מותר לעשות סוכה למטה בבית תחת הגג שהסירו הרעפים ממנו כדי לעשות סוכה אע"פ שגששאו עדיין העצים או הקורות שהרעפים מונחים עליהם^י ומותר לישב תחת העצים או הקורות עצמן^כ אע"פ שהם סכך פסול שהרי לא נקבעו בנג לשם צל בלבד אלא כדי לתת עליהם את הרעפים^כ מכל מקום כיון שעשה מעשה והסיר את הרעפים^כ לשם עשיית סוכה לצל הרי זה כאלו עשה מעשה בגוף העצים או הקורות והתקנם לשם סוכה^כ שהרי הם כשרים לסוכך שהן גדילים מן הארץ ואין מקבלין מומאה ואע"פ שהן מחוברים אין בכך כלום דתלוש ולבסוף חבירו כשר לסוכה^כ כמו שיתבאר בסיומן תרכ"ט^מ וכיון שהן עצמן כשרים לסכך ע"י מעשה זו ויכול להניח עליהם עוד סכך כשר והן מצטרפין עם סכך זה להשלים לשיעור צלתה מרובה מחמתה ולכן גם עכשיו שלא הניח הסכך עליהם אלא תחתיהן למטה בבית מותר לישב תחתיהן ממש כיון שהם סכך כשר^כ:

יג אבל אם לא הסיר את הרעפים כדי לעשות שם סוכה אלא כך היתה מקודם בנויה בלא גג כיון שלא עשה שום מעשה בנג לשם עשיית סוכה לצל א"כ העצים או הקורות הן סכך פסול ודינו כדיון סכך פסול המאחיל על גבי הסכך כשר^מ ועל דרך שנתבאר^ס (פירוש שכל שאין סכך הכשר הרבה כל כך עד שאם יגמלו ממנו כשיעור סכך הפסול המיציל עליו יהיה עדיין צל הסוכה מרובה מחמתה פסול^ס):

יד כמה דברים אמורים כשמסכך תחת הגג אבל אם מסכך על גבי העצים או הקורות אף על פי שהן סמוכין זה לזה כפחות משלשה טפחים הרי זו כשרה ואין אומרים כאן לבור שיצטרפו כל העצים ויהיו נחשבין כעץ אחד רחב מסכך הפסול יותר מאריבעה טפחים שהוא פוסל את הסוכה כמו שיתבאר בסיומן תרל"ב^כ שכיון שסכך

מד רש"י שם מורה דא.

מה ראב"ה ורא"ש שם בדעת רש"י. תוס' שם. מרדכי שם בדעת רש"י. וי"ת. דעת הא' בבור וש"ע שם.

מו קרבן נתנאל פ"א סי' יד אות ע, בדעת הרא"ש. ועד"ו לקמן סי' תרכ"ב. בסוכה ע"ג סוכה למעלה נכ'.

לכל הדעות. וראה קובץ יגדיל תורה שם. העני"ב שם.

מז שכן דעת ריב"א. הובא בראב"ה שם. מור בשם הרמב"ן. ד"ו שם. מ"ח שם. מרדכי שם בשם רבנו פרץ בתורת שמו"ק סי' צג (ע"ג. נה). רבנו יחיאל, הובא בסור.

רבנו שמשון מקרני, הובא במרדכי שם.

מח אלה רבה אות ה.

מט סוף כ'.

נ כעל היטור הל' סוכה שער הרבני (פג, ג). טור וש"ע סי'.

נא ת"א סק"ג.

נב לבוש סי"ג.

נג בעל העיטור שם, לפירוש המ"א שם, ויהושי הנהות

מהר"ל.

נד מהר"ל שם.

נה תרומת הרשן סי' פג. הובא ב"י מ"ה סי' לבוש שם.

נו ראה לבוש שם סי' ט"ה, ונ"א שם סק"א.

נז ראה לקמן סי' תרכ"ב ס"א.

נח מהר"ל הל' סוכה (ע' ששה). ת"א סק"ג.

נט סוף ג דא"ך.

ס לדעת הא' דלעיל סי' נד, ובשעת הדחק מוטבם על

דעת הב' דלעיל סי'.

סא סיומן זה בשו"ע"ר לא הניע לדעת, וראה מור וש"ע

שם ס"א.

הלכות סוכה תרכו

כשר מונח בין עץ לחבירו הוא מפסיק ביניהם שלא יצטרפו⁹⁹ ואין אומרים לברך אלא אם כן אין שום דבר מפסיק ביניהם:

מזן ואם מותר לישב תחת העצים יתבאר בס' תרל"א¹⁰⁰:

מזן אם הניח סכך פסול על גבי הסוכה שלא היה עליה שום סכך ואח"כ הניח עליה סכך כשר על גבי סכך הפסול ואח"כ הסיר סכך הפסול מעל גבי הסוכה ונשאר סכך העליון הכשר בלבדו מיעל על גבי הסוכה וכן העושה דפנות הסוכה תחת גג הבית והניח סכך כשר על גבי הגג ואח"כ הסיר את הגג מתחת הסכך המונח עליה הרי זו פסולה¹⁰¹ לפי שבשעה שעשה את הסוכה דהיינו בשעה שהניח סכך הכשר שהוא עיקר הסוכה היתה הסוכה פסולה מחמת סכך הפסול שעליה ואח"כ כשהסיר את הפסול לא עשה מעשה בגוף הסוכה להכשירה אלא מאליה נכשרה ע"י הסרת הפסול והתורה אמרה¹⁰² חג הסוכות תעשה לך וגו' ולא מן העשוי¹⁰³ מאליו¹⁰⁴ שהעשייה הראשונה שהיתה בפסול אינה נחשבת עשייה כלל:

י"ז כמה דברים אמורים שפסול הסוכה היה מחמת עצמה כגון כרדון שאמרנו שהניח סכך הכשר על גבי הפסול שגוף הסוכה דהיינו סכך הכשר נעשה בפסול מחמת עצמו שאינו נקרא סכך כלל כיון שיש דבר מפסיק בינו להדפנות שהרי אין צלו מועיל כלום¹⁰⁵ אבל אם פסול הסוכה הוא מחמת דבר אחר הפוסל אותה כגון העושה סוכתו תחת גג הבית ואחר שסככה כהלכתה הסיר את הגג מעל גבי הסוכה הרי זו כשרה¹⁰⁶ אע"פ שלא עשה מעשה בגובה להכשירה כיון שאין פסולה אלא מחמת דבר אחר דהיינו גג הבית שמיצל עליו ולא מחמת עצמה שהרי הוא מסוככת כהלכתה בסכך כשר¹⁰⁷ המונח על גבי דפנותיה לכך כיון שעשה מעשה הכשר ברבר הפוסלה¹⁰⁸ דהיינו שהסיר את עצי הגג שהיו קבועין שם לשם דירה ולא לשם צל ולפיכך היה עליה שם סכך פסול ועכשיו שהסירן משם לגמרי נקרא עליהם שם סכך כשר ואפילו על העצים הנשארים נקרא עליהם שם סכך כשר כמו שבארנו למעלה¹⁰⁹ לפיכך מועיל מעשה הכשר זה להכשיר את הסוכה כיון שלא היתה פסולה אלא מחמת הגג וכבר עשה בו מעשה הכשר:

י"ח אבל אם לא עשה מעשה הכשר ברבר הפוסלה כגון שלא הסיר את הגג לגמרי ממקום קבועותו אלא עשה אותו כעין דלת לפתוח ולסגור בעת הגשם כיון שלא הסירו משם לגמרי אין זה מעשה¹¹⁰ גמור ולפיכך אינו מועיל להכשיר את העצים הנשארים ולא את הסוכה שנפסלה מחמתה (בשעריין לא נפתחה הדלת והיתה מאהלת על הסוכה):

י"ט כמה דברים אמורים כשיסכך את הסוכה קודם שפתח את הדלת בנג או אפילו לאחר

⁹⁹ ט"ז ס"ק ג.

¹⁰⁰ ראה שם ס"ב, אך מוק המעין לא הניע לדינו, וראה מ"א שם סק"ז, ח"א.

¹⁰¹ שלשי הנבורים (ח' א אות א), בשם פסקי רמ"א, ח"א סוף סק"ח.

¹⁰² דברים מן ג.

¹⁰³ בייחא א"ב, ב וש"נ, וראה גם לקמן ס' תרכ"ט ס"ב ואיך זכ"ה לענין ציצית כדלעיל ס' י"ט וש"נ.

¹⁰⁴ רש"י שם יז, א ד"ה אכשירי.

¹⁰⁵ ראה לעיל ס"ב וש"נ.

¹⁰⁶ אור וזיע ח"ב הל' סוכה ס' רפ"ג, בשם ר"י הל' סוכה בהגות אש"י פ"א ס' כד. אהות חיים הל' סוכה ס' כג. מר"ל הל' סוכה (ע' ספח). רמ"א ס"ב.

¹⁰⁷ אור וזיע והגות אש"י שם, רמ"א שם.

¹⁰⁸ אהות חיים שם.

¹⁰⁹ סוף יב.

¹¹⁰ ח"א סק"ז, ברע"ת המחזור (מ"ה) שהובא במהר"ל

שם, וברע"ת פסקי הרא"ש ושלשי הנבורים שם.

שפתח אלא שבשעת הסיכוך היתה הדלת סגורה והיתה מאהלת על הסוכה דבין שעשיית הסוכה היתה בפסול שוב אין מועיל לה מה שאח"כ פתח את הדלת כיון שלא עשה מעשה כגוף הסוכה אבל אם בשעה שסיככה היתה הדלת פתוחה כחלבתה ולא היתה מאהלת על הסוכה אע"פ שאח"כ סגרה ונפסלה הסוכה בשעה שהדלת סגורה מכל מקום כשהוא פתח את הדלת הסוכה חוזרת להכשירה כיון שתחלת עשייתה היתה בכשרות בשעה שהדלת היתה פתוחה¹⁰:

ב ואם יש לדלת זו צירים שסוגר ופתח בהם¹¹ הרי היא כפתח¹² גמור ומותר לסגרה ולפתחה בשבת ויו"ט ואין בזה משום איסור סתירה ובנין¹³:

בא וצריך שיהיה שלא ישב תחתיה לשם מצות סוכה כשהוא סגורה שאז היא פסולה¹⁴ ואינו יוצא ידי חובתו כישיבה זו:

תרכו דין הישן בסוכה וכו' ז' סעיפים:

א צריך לישב תחת אויר הסכך¹ שלא יהא אהל אחר מפסיק בינו להסכך² כדי שיהיה יושב בצל סוכה ולא בצל אהל³ ואינו נקרא אהל אלא דבר שהוא גבוה עשרה מפרחים⁴ מן הארץ⁵ ואע"פ שאין לו דפנותיו אסור לישב תחתיו לפיכך הישן תחת המטה בסוכה⁶ אם היא גבוהה⁷ עשרה מפרחים⁸ לא יצא ידי חובתו:

ב וכן הישן תחת הכילה⁹ הפרוסה סביבות המטה¹⁰ בשיפוע¹¹ אם יש לה גג¹² מפתח¹³ דהיינו שרוחב מפתח ממנו פרום כיושר על גבי המטה ולא בשיפוע¹⁴ כגון שהכלונסם שהוא תלוי בו ופרוסה על גביו יש בו רוחב מפתח ויש עשרה מפרחים¹⁵ מן גג מפתח זה עד הארץ¹⁶ אע"פ שממנו עד המטה שישן עליה אין שם עשרה מפרחים אע"פ לא יצא ידי חובתו שכל גג מפתח הגבוה עשרה מפרחים מן הארץ נקרא אהל ונמצא שאינו ישן בצל סוכה אלא בצל אהל:

ג ואפילו אין לה גג מפתח אם יש בפתחו משלשה מפרחים סמוך לגג ורוחב מפתח¹⁷ דהיינו לאחר שירדה מעל הכלונסם מכאן ומכאן ונתרחבו מפתח אין שם מן מפתח זה עד הכלונסם שלשה מפרחים כיושר אסור לישן תחתיו אפילו שלא כנגד מפתח זה (עין סוף סי' תרל"א¹⁸)

1 רמב"ם פ"ה הכ"ג. וראה לעיל סי' שמו ס"א. משנה ברורה שעה"צ ס"ק ד.
2 משנה ב, ב. מור ושילוע ס"א.
3 שמואל בגמרא שם. מור ושילוע שם.
4 בגמרא י, ב. מור ושילוע ס"ב. וראה לקמן סי' תרי"ב י' רש"י שם ד"ה בילה.

יא רש"י י"א, א ד"ה בילת התנים.
יב גמרא י"א, א.
יג רמב"ם פ"ה הכ"ג. מור ושילוע שם. ובדלעיל סי' שמו ס"ב וסמ"ו ושל"י.
יד רש"י י"ב, ב ד"ה בבילת. ובדלעיל שם.
טו גמרא שם. רמב"ם שם. מור ושילוע שם.
טז מ"א סק"ג, כמשמעות התנים כא, סע"ב. עמרת וקנים ס"ק א. וראה לקמן סי' והבהרה.
יז אהבה סי' ט. ב"ח ד"ה ונ"ש אבל. מ"א סק"א. וראה גם לעיל סי' שמו סמ"ו.
יח סף הסי' לא הגיע לידני.

עד ד"א שם. שבת ידו זה המצויים הנ"ל.
עה דרכי משה ס"ק א. רמ"א ס"ג.
עו מ"א סק"ה.
עז רמ"א שם. ובדלעיל סי' שני ס"ה ושל"י.
עח רמ"א שם.

סימן תרכו

א מור ורמ"א ס"א.
ב רש"י י, א ד"ה פסולה. כ, ב ד"ה הישן.
ג כעל המאור (י, א) ד"ה תרנגול. ר"ן שם ד"ה תרנגול. מ"ו סק"א.
ד גמרא י, ב ורש"י ד"ה והוא. תוס' כ, ב ד"ה הישן. כעל המאור שם. וראה גם תוס' שבת קלה, ב ד"ה שאין (משא"כ לענין שבת דלעיל סי' שמו ס"א ואיק"ו, וי"ט דלעיל סי' תקב ס"ה).
ה כחלקמן ס"ב.